

Asia: VN/7491/2024

Vanhojen metsien kriteerit Suomessa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pyydettyinä lausuntona koskien Vanhojen metsien kriteereitä Suomessa Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

1 Yleistä

EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti tavoitteena on, että jäljellä olevat vanhat ja luonnontilaiset metsät suojellaan kussakin jäsenvaltiossa. Metsäteollisuus ry pitää EU:n tavoitetta erittäin tärkeänä.

Vanhat metsät muodostavat kokonaisuuden, joka sisältää ominaisuuksiltaan tietynlaisia metsiä. Nämä on tarkoitus saattaa tiukan suojelun piiriin. Kyseessä on siis rajattu kokonaisuus, jota lausunnolla oleva kriteeristö koskee. On muistettava, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja arvokkaiden kohteiden rajaaminen talouskäytön ulkopuolelle on näitä vanhoja metsiä paljon laajempi kysymys. Luonnonsuojelu- ja metsälain edellyttämien keinojen lisäksi käytössä ovat Metso- ja Helmi-ohjelmat sekä monimuotoisuuden edistäminen osana kestävä metsätaloutta. Tätä laajaa kokonaisuutta korostaa myös Puuta jalostavan teollisuuden monimuotoisuustiekartta 2023, joka on Metsäteollisuus ry:n ja Sahateollisuus ry:n jäsenyritysten vahva tahdonilmaisu suomalaisen metsäluonnon puolesta.

Metsäteollisuus ry on kriteeristön valmisteluprosessin ajan korostanut vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelun merkitystä sekä selkeiden ja tarkkarajaisien kriteerien tärkeyttä. Kriteerien mukainen suojelu koskettaa kaikkia eri metsänomistajaryhmiä, eivätkä metsäteollisuusyritykset siten voi käytännössä ostaa puuta kriteerit täyttävistä metsistä miltään omistajaryhmältä. Tästä syystä olisi ensiarvoisen tärkeää, että kriteerit täyttävät metsät kartoitetaan maastossa julkisen tahon

toimesta. Kartoitusta ei saa jättää puunostajan ja metsänomistajan vastuulle. Onkin huolestuttavaa, että julkisen tahon kartoitus näyttää toteutuvan vain valtion omistamissa metsissä.

Keskustelussa on usein unohtunut, että EU-lainsäädännössä on tuoretta sääntelyä koskien puunhankintaa vanhoista ja luonnontilaisista metsistä. Kyseisiä lakeja ovat EU:n uusiutuvan energian direktiivi sekä metsäkatoasetus. Lisäksi EU:n ennallistamisasetus vaikuttanee kokonaisuuteen. EU:n biodiversiteettistrategian ja lainsäädännön toimeenpano ei voi johtaa erilaisiin tulkintoihin. Nyt onkin varmistettava, että vanhoja ja luonnontilaisia metsiä kuvataan aina samoin määritelmin ja kriteerein. Tulkinnat on tehtävä ripeästi, sillä lait ovat jo voimassa ja yrityksillä on oltava tieto siitä, miltä kohteilta puuta voi hankkia.

Samaan aikaan on varmistettava riittävä rahoitus kaikkien eri omistajaryhmien kriteerit täyttävien vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojeluun. EU:n asettamat velvoitteet, joihin Suomi on jäsenvaltiona sitoutunut, eivät saa johtaa niin sanottuun harmaaseen suojeluun.

2 Määritelmät

EU-komission ohjeistus luo peruskehikon vanhojen ja luonnontilaisten metsien määrittelylle. Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä, että ohjeistus kuitenkin mahdollistaa kansallisen harkintavallan maantieteellisesti suuren erilaisuuden huomioimiseksi vanhojen ja luonnontilaisten metsien määrittelyssä.

Metsäteollisuus ry pitää ehdotettua vanhojen metsien määritelmää pääosin selkeänä. Epäselvyys liittyy vähäisiin näkyviin merkkeihin aiemmasta ihmistoiminnasta, josta mainitaan myöhemmin tämän lausunnon rajauksia käsittelevässä kohdassa.

Luonnontilaisten metsien määritelmä perustuu FAOn määritelmään. Se on kuitenkin käytännön sovellettavuuden näkökulmasta liian ylätasolla tarkentavista selityksistä huolimatta. Luonnontilaisten metsien määritelmä sekä kriteerit edellyttävätkin ripeitä jatkotoimia tulkinnan selkeyttämiseksi.

3 Vanhojen metsien pää- ja täydentävät kriteerit

Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä, että ehdotuksen tieteellisenä pohjana ovat Suomen ympäristökeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen helmikuussa 2024 julkaistu raportti sekä valtakunnan metsien inventoinnin myötä arvioidut pinta-alat. Valtakunnan metsien inventointi perustuu koealoihin, ja todelliset pinta-alat hahmottuvatkin vasta toimeenpanossa.

Metsäteollisuus ry on johdonmukaisesti korostanut, että vanhojen ja luonnontilaisten metsien määrittelyä koskevien kriteerien tulee olla selkeitä, yksiselitteisiä sekä käytännössä todentamiskelpoisia. Niiden laadinnassa on otettava huomioon erilaiset lähtökohdat ja olosuhteet maamme eri osissa.

EU-ohjeistuksen mukaiset vanhojen metsien pääkriteerit, luontaiseen lajistoon kuuluvat puulajit, valtapuuston keski-ikä sekä kuolleen puun määrä, muodostavat Metsäteollisuus ry:n mielestä selkeän ja yksiselitteisen kokonaisuuden. Erot keski-ikä ja kuolleen puun määrän raja-arvoissa osoittavat metsäkasvillisuusvyöhykkeiden eroavaisuuksia.

Metsäteollisuus ry olettaa, että valtapuuston keski-ikä ja kuolleen puun raja-arvot on määritelty niin, että kokonaisuus ottaa riittävällä tavalla huomioon työlle asetetut erilaiset tavoitteet suojelemaan EU:n edellyttämät jäljellä olevat vanhat metsät.

Täydentävistä indikaattoreista elinympäristöpuut sekä indikaattorilajit ovat osin tulkinnanvaraisia, mikä saattaa johtaa epäselvyyksiin käytännössä. Kriteerien valmistuttua tuleekin laatia selkeä tulkintaohje sekä pääindikaattorien että täydentävien indikaattorien osalta maastotyössä nousevien epäselvyyksien minimoimiseksi.

4 Rajaukset

Aktiivinen metsätalous

Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä kirjausta siitä, että aktiivisessa metsätaloustaloudessa olevat metsät eivät kuulu vanhojen metsien määrittelyn piiriin. Täydentävät kirjaukset intensiivisistä metsänhoidon toimenpiteistä ovat kuitenkin osin epämääräisiä, kuten "...metsätaloustalouden aiheuttamat muutokset metsänkuvassa ovat pääosin jo hävinneet tai häviämässä." Ilman selkeää toiminnan aikarajaa kyseinen kirjaus voi aiheuttaa merkittäviä tulkintaristiriitoja maastossa. Metsäteollisuus ry ehdottaakin täsmennettäväksi pääosin jo hävinneet tai häviämässä -kirjausta jollain selkeällä objektiivisella aikamäärällä, joka perustuu intensiivisemmän metsätalouden aikakauden alkamiseen Suomessa.

Lisäksi Metsäteollisuus ry huomauttaa, että intensiivisen metsänhoidon toimenpiteissä ei ole mainittu lainkaan hakkuita ja ehdottaakin lisättäväksi listaan "erilliset hakkuut".

Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä, että lausuntoluonnoksessa tuodaan esiin metsätalouden yhteydessä tehdyt monimuotoisuustoimet osana aktiivista metsätalouskäyttöä. Luonnon monimuotoisuutta on edistetty osana kestävää metsätaloutta jo usean vuosikymmenen ajan. Pitkäjänteinen työ tuottaa tulosta, kuten puuta jalostavan teollisuuden monimuotoisuustiekartan taustalla oleva tutkimus osoittaa.

Minimipinta-ala

Luonnoksessa vanhojen metsien minimipinta-alaksi yksityismailla ehdotetaan esimerkiksi Etelä-Suomessa 4 hehtaaria ja Pohjois-Suomessa 8 hehtaaria. Metsäteollisuus ry pitää kyseisiä esimerkkipinta-aloja liian korkeina ja esittääkin vanhojen metsien minimipinta-alaksi 2 hehtaaria eri osissa Suomea. Kyseisen alueen tulee kuitenkin muodostaa selkeä kokonaisuus. Suojellun kohteen ympärille ei tule edellyttää puskurivyöhykkeen perustamista. Se aiheuttaisi merkittäviä haasteita eri maanomistajien välillä suojeltavan kohteen rajautuessa toisen metsänomistajan metsän reunaan.

5 Inventointi ja suojelun toteutus

Metsäteollisuus ry pitää huolestuttavana sitä, että hallitus ei ole esittänyt julkisen tahon toteuttamaa maastokartoitusta muihin kuin valtion omistamiin metsiin. Suomi on jäsenvaltiona sitoutunut vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojeluun ja kyseisiä metsiä ja kaikkia eri metsänomistajaryhmiä koskevaa EU-lainsäädäntöä on jo voimassa. Metsäteollisuus ry korostaa edelleen julkisen tahon toimesta toteutettua kartoitusta maastossa tulkintaristiriitojen ja niin sanotun harmaan suojelun välttämiseksi.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja

Siira Anni-Maija
Metsäteollisuus ry